

Aan de heer Bart Tommelein
Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie
Kreupelenstraat 2
B-1000 Brussel

contactpersoon

Gunter Naets
gnaets@serv.be

ons kenmerk

SARWGG_20161018_Programmadecreet_BO2017_ADVDEF

Brussel

18 oktober 2016

Mijnheer de minister

U vroeg de SAR WGG om spoedadvies te verlenen bij het voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2017.

De Strategische adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid beperkt zich in het voorliggende advies tot de artikelen in het voorontwerp van decreet die rechtstreeks impact hebben op het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het gaat concreet over de artikelen 13, 14, 15 en 47. Dit advies werd besproken op de vaste werkgroepvergadering van 11 oktober 2016 en werd na een schriftelijke procedure in consensus goedgekeurd op 18 oktober 2016.

1. Artikel 47: Bevriezing index subsidies

De Vlaamse regering kondigde eerder aan dat er extra middelen voor een uitbreidingsbeleid in bepaalde sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) worden voorzien. De raad waardeert deze inspanning.

Maar de raad is bijzonder ontstemd over de voorliggende beslissing van de Vlaamse regering om ook dit jaar in het voorontwerp van programmadecreet in te schrijven dat de indexering op werkingsmiddelen (die geen loon zijn) in het beleidsdomein WVG niet wordt toegepast voor de volgende drie(!) jaren. Na maar liefst vier indexsprongen op vijf indexoverschrijdingen¹ in de afgelopen zes jaren blijft de Vlaamse regering ook voor de jaren 2017, 2018 en 2019 kiezen voor deze ondoordachte en botte besparingstechniek.

De raad stelt vast dat de Vlaamse regering blijft kiezen voor deze vorm van besparingen waarbij geen efficiëntie- of effectiviteitstoets plaatsvindt, laat staan een toets naar toegankelijkheid, kwaliteit en relevantie. Dergelijke besparingen treffen de organisaties en dus rechtstreeks ook de personen met een zorgbehoefte en het personeel van deze organisaties.

Door de niet-indexering van deze subsidies wordt de kloof tussen de toegekende subsidies en de reële kosten immers groter en volledig afgewenteld op ondernemers in de welzijns- en gezondheidssectoren.

¹ Index werd toegekend op 1 mei 2011 maar werd overgeslagen op 1 september 2010, 1 februari 2012, 1 december 2012 en 1 juli 2016.

Dit heeft verschillende gevolgen:

1. Het risico bestaat dat (een deel van) dit verschil moet bijgesteld worden door de gebruiker, wat de toegankelijkheid van de zorg- en hulpverlening beperkt. Zal deze extra kost voor de gebruiker opgevangen worden door de Vlaamse sociale bescherming?
2. Er is ook een risico dat er noodgedwongen geknipt wordt in het personeelskader.
3. Organisaties kunnen door deze opeenvolgende besparingen de nodige buffers niet meer aanleggen om tekorten op te vangen. De huidige enveloppe biedt immers reeds onvoldoende financiering van werkingskosten. Daarnaast belet het sociale ondernemers om voldoende eigen middelen te genereren om toekomstige infrastructuurwerken te realiseren, terwijl eigen middelen hoe dan ook een noodzaak zijn om infrastructuur te realiseren. De raad stelt vast dat de Vlaamse regering grote investeringen in de (infrastructuur in de) zorg en ondersteuning op deze manier niet faciliteert.
4. Tegelijkertijd creëert de overheid nieuwe regelgeving waaraan organisaties moeten voldoen. Deze regels brengen vaak kosten met zich mee voor de organisaties, terwijl de financiering hiervoor onvoldoende is. Ook hier verwacht de overheid dat ze uit eigen middelen putten om aan de eisen te kunnen voldoen. Het gaat hier onder meer over milieueisen, voedselveiligheid, registraties, brandveiligheid,...
5. Deze maatregel druipt in tegen lopende overeenkomsten tussen de overheid en organisaties waarin indexaanpassingen voorzien zijn.
6. De leefbaarheid van de organisaties wordt zeer moeilijk. Organisaties ervaren dit als een kaakslag, waaruit geen appreciatie blijkt voor de opdrachten die zij opnemen binnen een moeilijke en evoluerende context.

Daarenboven is de opdeling tussen werkingskost (niet-loon) en loonkost niet zuiver aangezien in bepaalde sectoren in de praktijk (een deel van) de werkingssubsidies (voorzien als niet-loon) gebruikt moeten worden voor de uitbetaling van lonen.

De overheid moet voldoende investeren in zorg en ondersteuning. Tegelijkertijd is het evident dat men ook binnen het beleidsdomein WVG blijft zoeken naar efficiëntiewinsten op basis van o.a. inhoudelijke en structurele hervormingen die ook de gebruiker ten goede komen.

Naast deze algemene kritiek wenst de raad ook een specifiek antwoord op volgende vragen en verzoeken in een aantal sectoren:

1. Voor de gezinszorg, de aanvullende thuiszorg en de lokale dienstencentra is er nog geen duidelijkheid over wanneer de indexering van de loonsubsidies 2016 wordt toegepast.
2. Voor kinderopvang betekent de besparingsmaatregel dat slechts 85% van de subsidiebedragen geïndexeerd wordt. De uitzondering hierop zijn de kostenvergoedingen voor onthaalouders, die volledig geïndexeerd worden. De subsidie inkomenstarief component prestaties, waarmee de organisator gezinsopvang de kostenvergoedingen onthaalouders betaalt, dient dan ook mee volledig geïndexeerd te worden. Voor organisatoren gezinsopvang is het bovendien nu al zo dat de subsidiecomponent prestaties niet volstaat om de sociale zekerheidsbijdragen RSZ en de kostenvergoeding onthaalouders te betalen.
3. Er is onduidelijkheid over de effecten van de maatregel op de rust- en verzorgingstehuizen. In het voorontwerp van decreet is er verwijzing naar de "rust- en verzorgingstehuizen, vermeld in artikel 34, eerste lid, 12°, van dezelfde wet". Maar het bedoelde artikel. 34, 1ste lid, 12° verwijst enkel naar "de verstrekkingen die worden verleend door rustoorden voor bejaarden of door centra voor kortverblijf, en die erkend zijn door de bevoegde overheid". De tegemoetkoming voor RVT is geregeld in art. 34, 1ste lid, 11° ("de verstrekkingen die worden verleend door rust- en verzorgingstehuizen, psychiatrische verzorgingstehuizen en centra

voor dagverzorging”). De raad vraagt zich af of dit betekent dat het de bedoeling van de Vlaamse regering is om de forfaits voor RVT niet te indexeren.

4. Leest de raad het voorontwerp van decreet goed dat er ook geen indexering is van de werkmiddelen voor de centra voor kortverblijf en voor dagverzorging in het kader van het woonzorgdecreet? Zij zijn immers ook gekoppeld aan de prijsindex en worden blijkbaar niet gevat door de uitzonderingen, want in de uitzonderingen wordt er enkel verwezen naar het RIZIV-forfait.
5. In het voorliggende voorontwerp van decreet wordt terecht bepaald dat het zakgeld voor minderjarigen die in de pleegzorg en de centra voor kinderczorg en gezinsondersteuning (CKG) verblijven vrijgesteld worden van deze besparing. Maar tegelijkertijd lijkt het er op dat minderjarigen die niet in pleegzorg of CKG verblijven, maar in andere settings (zoals jeugdzorg en VAPH) residentieel geplaatst zijn, wel worden getroffen door de niet-indexering van hun zakgeld. We vragen hierover uitklaring en wensen uitdrukkelijk dat ook zij vrijgesteld zijn van deze niet-indexering. Het kan voor de raad in elk geval niet dat deze jongeren rechtstreeks gevat worden door deze besparing.

Tot slot betreurt de raad dat de Vlaamse regering in de memorie van toelichting geen berekeningen opneemt die de gecumuleerde verliezen voor de verschillende sectoren in het beleidsdomein WVG weergeven. De raad vraagt dat de Vlaamse regering de Vlaming inlicht over de (gecumuleerde) budgettaire impact van deze niet-indexeringen sinds 2010 op de organisaties.

2. Artikel 13: Opschorting van de premie met betrekking tot bijzondere beroepstitels en bijzondere bekwaamheden

De regering beslist dat bepaalde verpleegkundigen niet langer een recht kunnen doen gelden op de attractiviteitspremie. De afschaffing van deze premie door de Vlaamse regering creëert ongelijkheid tussen Vlaamse en federale sectoren binnen Vlaanderen: in de Vlaamse woonzorgcentra kunnen verpleegkundigen de premie niet meer krijgen, maar in Vlaamse ziekenhuizen (federale financiering) wel. Deze ongelijkheid komt nog bovenop het feit dat de ouderenzorg het vandaag al erg moeilijk heeft om verpleegkundigen aan te trekken. Door het afschaffen van de premie zal dit dus nog moeilijker worden. We vrezen een nog sterkere daling van de attractiviteit van het beroep.

De afschaffing van deze premie neemt ook de stimulans weg om zich bij te scholen. Dit gaat in tegen het principe van levenslang leren.

Tot slot creëert het afschaffen van de premie ook (financiële) ongelijkheid binnen organisaties, tussen personeelsleden die wel en personeelsleden die geen recht hebben op de premie, terwijl ze hetzelfde werk doen.

De raad vraagt na te gaan hoe – in overleg met werkgevers en werknemers - IFIC kan geïmplementeerd worden en de premies die horen bij de bijzondere beroepstitels en bekwaamheden kunnen worden ingekanteld in dit systeem. Het is belangrijk dat dit alles goed afgestemd wordt tussen de Vlaamse en federale overheid. IFIC is een geobjectiveerd, wetenschappelijk systeem voor functieclassificatie en verloning, dat beantwoordt aan de reële zorgvraag en dat inspeelt op de complexiteit van zorg. Daarnaast gaat dit systeem verder dan een pure beroepskwalificatie. De Raad vraagt de bevoegde minister om de financiering te voorzien voor de toepassing van het IFIC systeem in die sectoren waarvoor hij bevoegd is. Uiteraard dient er respect te zijn voor de verworven rechten (zoals ook voorzien in het ontwerp van programmadecreet) en moet er op termijn gewerkt worden aan de integratie ervan in één eengemaakt IFIC-systeem. De raad vraagt ook welke andere concrete acties de Vlaamse regering zal ondernemen om aan de hoger genoemde problemen een oplossing te bieden.

3. Artikelen 14 en 15: Niet-indexering van de gezinsbijslag in het jaar 2017

In zijn advies² van 18 juli 2016 gaf de raad zijn bekommernissen en commentaar op het nieuwe concept van de gezinsbijslagen. In het voorliggende voorontwerp van decreet wordt bepaald dat de gezinsbijslagen voor kinderen die onder het huidige stelsel vallen opnieuw niet de stijging van de levensduurte volgen. De raad meent dat de kinderen van vandaag niet mogen opdraaien voor de kosten van een systeem dat in de toekomst zal worden uitgerold.

Met vriendelijke groet,

Gunter Naets
Secretaris

Jan De Maeseneer
Voorzitter

² SAR WGG, Advies over de Conceptnota "Voor elk kind en elk gezin een groeipakket op maat", 18 juli 2016